

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

A dániai Holstebroban működő Odin Teatret Európa egyik legfontosabb, kisugárzó hatású színházi műhelye. Most harmadszorra látogattak el Magyarországra. Az Odin igazi vándorszínház, mely végre tágabb programban bemutatja stúdiómunkáját, munkademonstrációját és filmjeit. Nagy László felvételein a tegnapi utcai parádéjukat láthatják.

Tüntetés a Dugonics téren

Egyetemi abszurd

Az abszurd helyzetű embernek a reakciói is abszurdak: „Még egy nullát!” – írták felhívásukban, hogy tudniillik a nettó bérük jelenlegi összegének a végére akarnának még egy nullát...

Pontosan tudják, hogy ez lehetetlen.

Ötvös Péter egyetemi docens: – Nyilvánvaló, hogy itt egy túlzásról van szó, amivel azonban egy tiszta és világos gondolathoz lehet közelíteni: hogy a helyzetünk valóban megalázó. Az is megalázó, hogy nekem itt kell lenni, pedig dolgozni szeretnék. Ez itt egy csendes tüntetés, figyelemfelhívás. Ad abszurdum vitt követelés, applikációval. Hiszen olyat nem lehet követelni, ami járna!

Gyenge Zoltán tanársegéd: – Nem akarok a szervezők nevében beszélni, de gondolom, követeljük a lehetetlent!

A Netto Csoport szóvivője a kezébe vette a mikrofont, és a következő adatokat sorolta: a tudományos fokozat nélküli egyetemi oktató nettó bére – amennyiben teljes állásban lévő tanársegéd – 11 ezer 800 forint,

A Netto Csoport tagjai – Hárs Endre, Kovács Sándor, Odorics Ferenc, Szilasi László – tanársegédek a bölcsészkaron. Egy sikeres szeminárium mélyítette el a barátságukat: a „posztmagyar” irodalomról, vagyis kortársaik, fiatal írók és költők műveiről beszéltek a diákjaiknak, s közben áttörték a szemérmes hallgatás burkát, megismerték lassan egymás, és a többiek megalázó szegénységét.

félállásban 4 ezer 800 forint; a doktori fokozattal rendelkező tanársegéd fizetése 12 ezer, adjunktusi státusban 15 ezer, félállásban 7 ezer 800 forint, doktori fokozattal docensi beosztásban 14 ezer 300 forint; a kandidátus adjunktusi beosztásban 15 ezer 400, docensként 16 ezer, tanszékvezetőként 20 ezer forintot kap kéhez; a tudományok doktora (nagydoktori) professzori beosztásban 25 ezer, tanszékvezetői

beosztásban 27 ezer forint netto fizetést kap.

Szilasi Lászlótól megkérdeztem, mit várnak a demonstrációtól.

– Úgy gondolom, hogy népünknek most olyan kormányzata van, amilyent megérdemel; egynehány cinikus és kiábrándult szöviccnél többet mi sem várunk tőle. De ez a demonstráció a mi önkifejezési formánk, egy másfajta gondolkodás kifejezése az olyan gondolkodással szemben, amely az 5 százalékos béremeléssel elintéztnek véli a dolgokat.

– Szilasi László négy évvel ezelőtt is tüntetett, akkor még hallgatóként.

– A kettőnek semmi köze egymáshoz. Az egy szabadságküzdelem volt, ez meg egy bérharc.

– Most itt van a szabadság, jöhet a bér?

– Nem tudom, hogy itt van-e a szabadság; ahogy a költő mondja, az oroszok kimentek, mi meg ittmaradtunk a hülyeségeinkkel. Ez egy kudarc. Hogy ide ki kellett jönnünk...

SULYOK ERZSÉBET

Pál apostol oxfordi diplomája

Beszélgetés Gryllus Dániellel

Három ember a színpadon, harminc a nézőtérén. Elszomorítóan kevés ember a JATE-klubban. No, persze, nem diszkó van, „csak” Gryllus Dániel és Sumonyi Zoltán Pál Apostol című lemezének bemutatókoncertje. Gryllus Dániel énekel és citerázik, Halmos Béla brácsázik, s a szintetizátor mögött Sárközy Gergely ül. És mégis harminc ember...

– Dalok Pál levelei szerint, a lemez alcíme. Megtartottátok az eredeti sorrendet?

– Attól függ, mit értünk eredeti sorrend alatt, hisz a Bibliában Pál leveleit terjedelem szerint rakták egymás mellé. Első a legnagyobb, a római levél, s a legkisebb, a Filemonnak írott levél került az utolsó helyre, mondhatni, fontossági sorrendet is tartva. Mi pedig a kronológiai sorrendet követtük, s ha már azt mondjuk, hogy ez az eredeti sorrend, ahogy Pál írta őket, akkor reményeink szerint egy életív is kirajzolódik általa.

– Hogyan esett a választás pont Pál leveleire?

– Olvastam és szerettem őket, de hogy miért pont ez választódott ki, talán még előttem is kicsit rejtve marad. Minenképpen szerettem volna valami bibliai témát választani az Újszövetség iratai közül, a főbb témák az evangéliumok, s a központi alak természetesen Jézus Krisztus. Pál végső soron elég tetemes részét szerezte az Újszövetségnek, az ő alakja mégis rejtve marad. S talán ez a rejtettség volt az oka, hogy nem az evangéliumokat válsztottam, hanem azokat a fantasztkusan aktuális gondolatokat, amelyek a sok moralitás mellett, sok konkrétumot is tartalmaznak. Tehát egy adott problémára mindig valami jól megfogalmazott választ ad, amit akár akkor is lehetett használni, akár ezer vagy kétezer évvel később.

– Kétezer évvel később, azaz ma. Azonban ma Pálról a pálfordulás jut eszünkbe, melyet – modern kori demokráciánk egyik „büneként” – pejoratív értelemben használunk.

– Ez a pálfordulás inkább egy értékrendváltoztatás volt önmagában, mikor elindult a damaszkuszi úton, és hallotta azt a bizonyos hangot. A mai pálfordulókkal kapcsolatban, akik oadaállnak egy új ügy mellé, azért mindenképpen meg kell jegyezni, hogy Pál apostol akkor az üldözöttek oldalára állt át, az üldözők oldaláról. S azért azt is, hogy az ő megtérését jó ideig csend követte, tehát van egy jó adag magábafordulás, elméledés. S ami még óriási ebben, a teljesen alapos őszövetségi ismeret, hiszen ő rabbinövendék volt – nem is akármilyen, Gamáliel rabbinál végzett, ami mintha ma valakinek oxfordi diplomája lenne. Tehát itt nem egy ad hoc-ötletről van szó, ezzel a pálfordulással, nahát, akkor most átmegyek oda, azt majd onnan ide lövök.

TAKÁCS VIKTOR

Bologna és Szeged zenei hídja

Egyre nagyobb hagyománya van a művészetekben, az oktatásban és egyéb területen is a cserekapcsolatoknak, ez az egyik módja a külföldön való szereplésnek, bemutatkozásnak. Ugyancsak cserekapcsolat révén érkezett kedden délelőtt Szegedre a „Collegium Musicum Almae Matris Coro E Orchestra Università Di Bologna”, a Bolognai Egyetem 100 tagú együttese és karmesterük, David Winton, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola vegyes karának meghívására. A kapcsolatot a bolognaiak kezdeményezték a vegyes kar olaszországi szép sikereinek köszönhetően. A főiskola tanárai és diákjai színes programot állítottak össze az együttesnek az egyhetes tartózkodás idejére. Tegnap kora délután fogadta az együttest dr. Ványai Éva alpolgármesternő, németül a város, a Városháza történetéről beszélt, illetve este egy ismerkedési bálon is részt vettek. Ma ellátogatnak Budapestre, de a sűrű program közepette próbálnak is, hiszen lesz két fellépésük. Az első hangversenyt az Alsóvárosi Ferences Templomban adják pénteken este 7 órától. A műsorban Handel B-dúr hárfaversenye, és Cherubini Rekviemje szerepel. Ugyanezzel a műsorral lépnek fel Makón is a katolikus templomban délután 6 órától. A Bolognai Egyetem 100 tagú együttese vasárnap indul vissza Bolognaba.

P. SZ

PÉTER LÁSZLÓ

„Nagy vagy a kicsinyekben...” (2.)

Tömörkény István halálának hetvenötödik évfordulójára

Megöltek egy legényt

Népballadás hangulatú a Megöltek egy legényt (1893) című elbeszélés. Bizonyos, hogy Móricz Zsigmond is merített belőle híres novellájához, a Barbárokhoz (1931). A csárdában összeszólalkoznak a juhászok a csikóssal. A pásztori hierarchiában első a csikós, azután jön a gulyás, őt követi a juhász, s a legalsó fokon áll a kondás, a kanász. De Duhaj Kis Miklós egyedül van, a juhászok – a számadó Bélteki Mihály és bojtárjai – négyen. Botjukkal agyonverik a csikóst, s elkaparják a jegenyeerdőben. A hulló hó elborítja a csikós tetemét: majd csak tavaszra kerül elő.

Egyfelől ez a kegyetlen, barbár tett komorítja el lelkünket, másfelől a meglepetés. Mert e szörnyű temetés után a számadó juhász visszaüget szamarán a csárdába, hogy kifizesse a bor árát. Számláját rendezve meg is indul, de hirtelen eszébe jut valami:

„S visszafordítván a csacsit, a csárdaajtógig megy el rajta. Ott bezörög a bottal.

– János... Gáli János... Gáli kinyitja az ajtót. – Mi kell? – kérdezi kurtán. Bélteki Mihály a havat turkálja a botvéggel. – Ugyé, János, nézd csak... izé... – szól némi zavarodottsággal –, hát az mit ivott? Kifizetném...

Gáli feltolja a fején a sipkát, s néhányszor végigsimítja homlokát a keze fejével.

– Az? – felel közömbösen. – Hogy is csak. Négy hatos meg két hatos... meg megint két hatos: kilenc hatos.

Mihály ahogy a csacsin ül, hátraveti a subája egyik szárnyát, hogy jobban belemelessen a zsebbe a kezével. Bőrcacsót húz elő, és ezüstpénzt önt ki a tenyerébe. Azután a gyenge világnál, ami a nyitott ajtón kiszűrődik, szedget belőle a másik kezébe.

– Ehol é – nyújtja át aztán Gálinak.

Néhány darab lehullt, s pengve ugrál a küszöbfn. Szegény Duhaj Kis Miklós temetésénél ez a harangszó.

Thurzó útja

Van másfajta, de nem kevésbé megrendítő tanyai temetés. Thurzó Pálét szomorú együttérzéssel mondja el Tömörkény (Thurzó útja, 1859). Összejönnek a szomszédok, s parasztkocsira teszik az elhunytat, hogy a távoli temetőbe, utolsó útjára kísérvék. Kegyetlen törvény: valakinek otthon kell maradni a családból, vigyázni a házra, jószágokra. A legény fiúra, Imrére hárul e fájdalmas kötelesség. Neki máris el kell búcsúznia édesapjától, aki nemzette, fölnevelte, az élet és a paraszti munka mindennapjaira megtanította.

„Ez ismét nagy megrendülés, amely a szívekbe vág, mert az utolsó Thurzó, ki lelke szagatásait reggel óta túrtóztette, most, amint apját a kocsin elhelyezte, mélyet bódulve végigesik a halotton, erős karjaival minden keresztül átfogja, szorítja, öleli, s mindazon szeretetét, amely az ő hideg szokásaiknál fogva a szíve fenekén maradt, most kiönti, amidőn fölűszik az apja

arcához, s fejét annak fejére fekteti.

– Édös tanító apám! A többiek állnak szótalán, csak egy-kettő ejti ki a legény nevét félhangon, félve, hogy esztét veszti ott?

– Imre, Imre.

Idő múltán Gál Mátyás, mint legközelebbi szomszéd, leakasztja a lőcsről a gyeplőt. Hozzáértők szokása szerint az ostorheggyel szelíden érinti a cselőrlő álló ló hasa alját, míg a hajszának a fülét. A lovak megindulnak, Gál Mátyás azt mondja:

– Jézus szent nevében.” – „Édös tanító apám!” Nem gyönyörű?

János megjátssza magát

A pályakezdő Tömörkény kedvelt hőse János. Hol Jengye János, hol Halbör Förgeteg János, hol csak egyszerűen János. (A Halbör különben a Halbrohr magyarított változata. Az asszimiláció csodálatos és rejtélyes törvényszerűségei csináltak a szabadkai zsidó Halbrohrból Alsótanyán Halbör juhászt.)

A János megjátssza magát (1897) című novella hőse csak János. Esete derűsebb az eddigiekénél. Bekövetkezett a Városba, kicsit italozott, s túlságos kedvében összetűzött a rend őrével. Úgy megrángatta a hatósági ember kabátjának szárnyát, hogy lepatogtak róla a gombok. „Így tülekedett, míg nem jött egy másik rendőr is, közrekapta Jánost, és vitték a bíró elé. Sok ember nézte János fölvonulását, gyerkőcök kiabáltak, nevettek, János pedig húzatta magát.

– Az én adómbul vagytok – gondolta –, hát húzzatok.”

Így jutott János Tömörkény sok novellájának főszereplője, Koczor János rendőrbíró, a „Koczor-bíróság” élé... De nem volt igaza?

Pompeji 1992/1.

Posztmodern korban élünk. „Posztmodern?” Igazán egyikünk sem tudja, hogy mit jelent, csupán sejtéseink vannak róla. Egy biztos. A „poszt”, valamin túlit jelent, és ha a posztmodern azt igéri, hogy bármin is túl lehetünk, már megéri foglalkozni vele.

A legújabb Pompeji fül-szövegének írója posztmodern aggályaival kapcsolatban reménykedik, hogy erről egy téli éjszakán forralt bor mellett még beszélgethet az olvasóval. Az ötlet nagyon jó, de addig is míg eljön az a bizonyos tél, sejtéseinkhez jó adalékot szolgáltat a Losoncz Alpár fordításában megjelent „posztmodern esszé”. Az írás szlovén írója egyébként ügyel is arra, hogy csak sejtteni lehessen mit akar tulajdonképpen.

A lap nyitó és később

fellelhető versei már egyáltalán nem posztmodernnek. Simon Balázs Aeneas és Hekaté című verse nem felidézi a mitológiát, hanem valósággal teremti azt. „A Biblia és más régi történetek” számára olyan otthonlétet jelentenek, hogy szereplőit a sajátjaként képes megjelölni. A versek olvasásakor is feltűnik a kiadvány küllemének megváltozása. A korábbi számokhoz képest a betűk nagyobbak lettek, és a közöttük levő távolságok nem mindig megfelelőek. Nem tudni, hogy ez a másság szándékos-e, vagy csak afféle nyomdai huncutság. A prózák

közül Ivan Klimaé telitalálat, ami még a legdogmatikusabb Hrabal-rajongókat is gondolkodóba ejtheti. Bedrisek anekdotatörténete elindítja olvasóját a könyvesboltokba, hogy a teljes Klima-kötet után kutasson (hasztalan). Michael Lazarin Heidegger és a dekonstrukció című tanulmánya az egyre nagyobb magyar nyelvű Heidegger-irodalmat bővíti. Foucault zárótanulmánya, a Historie de la sexualité című könyvből vett részlet, önmagában is teljes egész. Mindezen felül betekintést nyerhetünk a már klasszikus gondolkodó – eddig csak hírből ismert – alapművébe.

PAPP ZOLTÁN